

YARGITAY
21. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2006/16841
Karar No. 2007/10423
Tarihi: 27.06.2007

İlgili Kanun / Madde
506 S.SSK/3
2098 S.ÇK/4

- **ÇIRAKLIK SÖZLEŞMESİNE Mİ İŞ SÖZLEŞMESİNE GÖRE Mİ ÇALIŞILDIĞININ TESPİTİ**
- **ÇIRAĞIN ÇIRAKLIK YASASINDAKİ TANIMA UYGUN OLMASININ YANINDA MESLEĞİ ÖĞRENME İLE EMEKTEN YARARARLANMA UNSURLARINDAN GANGİSİNİN BASKIN OLDUĞUNUN TESPİTİNİN GEREKMESİ**
-

ÖZETİ:

Öncelikle bir kimseye çırak denebilmesi için o kimsenin durumunun bu özel Kanunda çıraklar hakkında yapılan tanıma ve nitelendirmeye uyması gerekir. Çıraklıkta, akdi ilişkinin üstün niteliği çalışma değil sigortalıya bir meslek ve sanatın öğretilmesidir. Davacı tanığı Güzin Çulcu ve Elif İpek'in beyanlarından davacının işyerindeki çalışmalara ve üretime bilfiil katıldığı, emeğiyle işyerine ve işverene katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca dosyadaki diğer belge ve bilgilere göre davalı işyerinden 1.10.1985-19.7.1989 tarihleri arasındaki çalışmalarının Kuruma bildirildiği, işyerinin ihtilafli dönemde 506 sayılı Yasa kapsamında bulunduğu görülmüştür. Bu durumda uyuşmazlık, yazılı çıraklık sözleşmesine göre mi, yoksa davacının ileri sürdüğü gibi hizmet aktine göre mi çalışıldığı noktasında toplanmaktadır. Aradaki hukuksal ilişkiyi belirleme yönünden mesleği öğretme ile emekten yararlanma unsurları karşılaştırıldığında ağır basan unsurun emekten yararlanma olduğu kayıtlara geçmiş tanık anlatımlarıyla da ortaya konulduğundan ve davacıya ödenen ücretin miktarının etkili olamayacağı ve tespiti istenen bu sürelerin 506 sayılı Yasa'nın 108. maddesinde de belirtildiği gibi, sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilemeyeceği de dikkate alınarak davacının 4.8.1981-1.10.1985 tarihleri arasında hizmet akdine dayalı **olarak** çalıştığının tespitine karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Davacı, davalılardan işveren nezdinde 06.01.1981 tarihinde geçen çalışmalarının tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Nurten Fidan tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Dava, davacının Kurum'a bildirilmeyen 6.1.1981-1.10.1985 tarihleri arasında davalıya ait işyerinde geçen çalışmalarının yaşlılık, malullük ve ölüm sigortalarına tabi çalışmalar olduğunun tesbiti istemine ilişkindir.

Mahkemece davanın reddine karar verilmiştir.

Gerçekten davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasa'nın 3/II(B) bendine göre özel kanunda nitelikleri belirtilen çırakların, çıraklık devresi sayılan süre içerisinde malullük, yaşlılık, ölüm sigortalı hükümlerine tabi olamayacakları ve bu hükmün sonucu belirtilen sürelerin sözü edilen Yasa'nın 108. maddesinde de gösterilen sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Davada tesbiti istenen dönemde yürürlükte bulunan 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Yasası'nın 4. maddesinde, bu Kanuna tabi bir sanatı o sanat için düzenlenen tarih ve pratik öğrenim programına göre o işyerinde öğrenmek amacıyla bir çıraklık sözleşmesi ile bir iş yeri sahibinin hizmetine giren kimseye çırak deneceği, 5. maddesinde çırak olabilmek için 18 yaşından büyük olmamak gerektiği, 16. maddesinde ise işyeri sahibi veya temsilcisinin çırak adayını çalıştırmaya başlamadan önce velisi veya kanuni mümessili ile üç örnek yazılı bir çıraklık sözleşmesi yapmaya mecbur olduğu, 20. maddesinde sözleşmenin bir örneğinin mahalli Çıraklık Eğitimi Komitesine, derneğe kayıtlı ise ilgili derneğe veya odaya vermek ve sicil numarasını alarak sözleşmeye yazmak zorunda olduğu bildirilmiştir. Somut olayda 4.8.1981 tarihli işe giriş bildirgesi Kuruma süresinde intikal ettirildiğine ve çırak olarak davacının, velisinin ve işverenin imzasını içeren 1.11.1980 tarihli çıraklık sözleşmesi bulunduğu göre aradaki ilişkinin hizmet aktine dayandığının açıkça ortaya konulması gerekir. Öncelikle bir kimseye çırak denebilmesi için o kimsenin durumunun bu özel Kanunda çıraklar hakkında yapılan tanıma ve nitelendirmeye uyması gerekir. Çıraklıkta, akdi ilişkinin üstün niteliği çalışma değil sigortalıya bir meslek ve sanatın öğretilmesidir. Davacı tanığı Güzin Çulcu ve Elif İpek'in beyanlarından davacının işyerindeki çalışmalara ve üretime bilfiil katıldığı, emeğiyle işyerine ve işverene katkıda bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca dosyadaki diğer belge ve bilgilere göre davalı işyerinden 1.10.1985-19.7.1989 tarihleri arasındaki çalışmalarının Kuruma bildirildiği, işyerinin ihtilafli dönemde 506 sayılı Yasa kapsamında bulunduğu görülmüştür.

Bu durumda uyumsuzluk, yazılı çıraklık sözleşmesine göre mi, yoksa davacının ileri sürdüğü gibi hizmet aktine göre mi çalışıldığı noktasında toplanmaktadır. Aradaki hukuksal ilişkiyi belirleme yönünden mesleği öğretme ile emekten yararlanma unsurları karşılaştırıldığında ağır basan unsurun emekten yararlanma olduğu kayıtlara geçmiş tanık anlatımlarıyla da ortaya konulduğundan ve davacıya ödenen ücretin miktarının etkili olamayacağı ve tespiti istenen bu sürelerin 506 sayılı Yasa'nın 108. maddesinde de belirtildiği gibi, sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilemeyeceği de dikkate alınarak davacının 4.8.1981-1.10.1985 tarihleri arasında hizmet akdine dayalı **olarak** çalıştığına tespitine karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harem istek halinde davacıya iadesine, 27.6.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.